

Слід констатувати, що законодавча робота по удосконаленню чинних кримінально-правових норм, пов'язаних з протидією тероризму, не зупиняється. Такі дії законодавця заслуговують схвалення зважаючи на умови, в яких живе наша держава вже майже два повних роки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 18.05.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

2. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

3. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Додаткового протоколу до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму, а також до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення боротьби з тероризмом» від 21.03.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Сохікян Артем Суренович,
аспірант Національного юридичного
університету ім. Ярослава Мудрого

ЩОДО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗНАЧЕННЯ ВРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ВИРОКУ СУДУ ІНОЗЕМНОЇ ДЕРЖАВИ

Кримінально-правове значення врахування вироку суду іноземної держави визначене ч. 2 ст. 9 КК України. Згідно цього припису у випадку, коли український суд враховує вирок іноземного суду, рецидив кримінальних правопорушень, невідбуте покарання або інші правові наслідки вироку суду іноземної держави враховуються при кваліфікації нового кримінального правопорушення, призначенні покарання, звільненні від кримінальної відповідальності або покарання. Зміст вищезазначеної норми дає підстави для таких висновків.

По-перше, слід звернути увагу на те, що фактично враховується не сам вирок суду іноземної держави, а його кримінально-правові наслідки. Вирок – це *документ* (акт правосуддя), що викладається у письмовій (у тому числі – електронній) формі, у якому суд вирішує питання про винуватість або невинуватість особи у вчиненому кримінальному правопорушенні, тобто визначає обґрунтованість пред'явленого особі обвинувачення по суті, та застосування за його

вчинення кримінально-правових засобів. Тобто, для цілей врахування іноземного вироку українському суду немає практичного значення зміст такого судового рішення, зокрема, вступна, описова та мотивувальна частини. Визначальними є кваліфікація скоєного діяння та ті кримінально-правові засоби, що були застосовані до винної особи. Тобто, важливим є, так би мовити, «результат» такого іноземного вироку або певний «ефект» від цього рішення, що має бути врахований в Україні. Отже, якщо має місце застосування словосполучення «*врахування вироку суду іноземної держави*» в контексті кримінально-правових відносин під час ухвалення рішення судом України, то треба розуміти врахування саме кваліфікації скоєного кримінального правопорушення та кримінально-правових засобів, що передбачені таким вироком, а не самого документа, в якому вони відображені.

По-друге, перелік кримінально-правових наслідків вироку суду іноземної держави, що можуть бути враховані, зазначається на початку ч. 2 ст. 9 КК, зокрема: «...рецидив кримінальних правопорушень, невідбуте покарання або інші правові наслідки вироку суду іноземної держави враховуються при...». Із аналізу цієї частини речення вбачається, що перелік таких наслідків є невичерпним. Тобто, мають бути враховані всі кримінально-правові наслідки, що передбачені законодавством України. Хоча ч. 2 ст. 9 КК не містить вичерпного переліку кримінально-правових наслідків, що мають бути враховані судом, однак перед посиланням на врахування рецидиву та невідбутого покарання обов'язково має міститися посилання на судимість, як на один із кримінально-правових наслідків ухвалення вироку.

Як зазначає В. І. Тютюгін, судимість створює особливий правовий стан – статус засудженої особи, який має негативний характер, бо завжди пов'язаний з обмеженням прав і свобод засудженого, що знаходить своє вираження у низці несприятливих для нього правових наслідків [1, с. 215]. Судимість є кримінально-правовим засобом, що має бути обов'язково врахована судом, адже відповідно до ч. 2 ст. 88 КК вона має правове значення у разі вчинення нового кримінального правопорушення, а також в інших випадках, визначених законами України. Окремими міжнародними договорами передбачений обов'язок іноземних держав передавати Україні відомості про судимість особи. Наприклад, відповідно до ст. 64 Договору між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (ратифікований Постановою Верховної Ради України № 3737-ХІІ від 17.12.1993), договірні Сторони надають одна одній за проханням відомості про судимість осіб, засуджених раніше їх судами, якщо ці особи притягуються до кримінальної відповідальності на

території запитуючої Договірної Сторони [2]. Аналогічне за змістом положення є також у Договорі між Україною та Республікою Казахстан про правову допомогу у кримінальних справах (ст. 21) [3], Договорі між Україною та Демократичною Соціалістичною Республікою Шри-Ланка про взаємну правову допомогу у кримінальних справах (ст. 21) [4], Договорі між Україною та Об'єднаними Арабськими Еміратами про взаємну правову допомогу у кримінальних справах (ст. 20) [5], тощо.

По-третє, кримінально-правові наслідки вироку суду іноземної держави застосовні лише до окремих інститутів кримінального права. Перелік таких інститутів міститься у ч. 2 ст. 9 КК: «...враховуються при кваліфікації нового кримінального правопорушення, **призначенні покарання, звільненні від кримінальної відповідальності або покарання**». З означеного можна зробити висновок про те, що цією частиною встановлені обмеження на застосування кримінально-правових наслідків вироку суду іноземної держави до певних інститутів кримінального права. Однак, їх перелік не є цілком виправданим.

Наприклад, в межах інституту судимості є поняття переривання строку її погашення. Відповідно до ч. 5 ст. 90 КК якщо особа, яка відбула покарання, до закінчення строку погашення судимості знову вчинить кримінальне правопорушення, перебіг строку погашення судимості переривається і обчислюється заново з моменту відбуття покарання за ново вчинене кримінальне правопорушення. Наприклад, особа відбула покарання за вироком українського суду та після цього вчинила кримінальне правопорушення за межами України, за що була засуджена іноземним судом. У такому випадку, *de facto* відносно такої особи має місце переривання строків погашення судимості, однак *de jure*, враховуючи імперативні приписи ч. 2 ст. 9 КК, вирок іноземного суду не може бути врахований в Україні для цілей визнання факту переривання строку погашення судимості.

Поза увагою законодавця залишилося питання врахування вироку суду іноземної держави під час оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення. Відповідно до п. 2 ч. 3 ст. 9 Закону України «Про пробацію» досудова доповідь про обвинуваченого повинна містити: оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення. Як вбачається із змісту наказу Міністерства юстиції України №2020/5 від 26.06.2018 «Про затвердження Методичних рекомендацій оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень)», під час складання оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення враховуються

дані про попередні притягнення до кримінальної відповідальності (додаток 1 до Методичних рекомендацій).

Таким чином, всі кримінально-правові наслідки ухваленого вироку іноземним судом мають значення для українського суду під час вирішення питання про **кваліфікацію** нового кримінального правопорушення, **призначення покарання, звільнення від кримінальної відповідальності або покарання**, що вбачається із тлумачення змісту ч. 2 ст. 9 КК. Перелік інститутів, в межах яких можуть бути враховані кримінально-правові засоби, застосовані до особи вироком іноземного суду, носить вичерпний характер. Водночас, викладене вище дає підстави поставити під сумнів обґрунтованість такої вичерпності і запропонувати змінити редакцію ч. 2 ст. 9 КК, наприклад, таким чином:

*«Відповідно до частини першої цієї статті **судимість, рецидив кримінальних правопорушень, невідбуте покарання або інші правові наслідки вироку суду іноземної держави враховуються при кваліфікації нового кримінального правопорушення, призначенні покарання, звільненні від кримінальної відповідальності або покарання, встановленні факту переривання перебігу строку погашення судимості, а також під час оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення**».*

Список використаних джерел

1. Тютюгін В. І. Судимість як один із засобів кримінальної відповідальності. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2022. № 18. С. 211-250. URL: <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/267249>. (дата звернення: 22.08.2023).

2. Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_002#Text (дата звернення: 22.08.2023).

3. Договір між Україною та Республікою Казахстан про правову допомогу у кримінальних справах. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398_002-18#Text (дата звернення: 22.08.2023).

4. Договір між Україною та Демократичною Соціалістичною Республікою Шри-Ланка про взаємну правову допомогу у кримінальних справах. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/144_010#Text (дата звернення: 22.08.2023).

5. Договір між Україною та Об'єднаними Арабськими Еміратами про взаємну правову допомогу у кримінальних справах. *Офіційний вебпортал парламенту України*.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784_009#Text (дата звернення: 22.08.2023).

6. Про затвердження Методичних рекомендацій оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення повнолітніми особами, які вчинили кримінальні правопорушення (обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень). URL: https://www.probaton.gov.ua/wp-content/uploads/2018/09/Наказ-МЮ-№-2020_5-від-26.06.2018-Про-затвердження-Методичних- (дата звернення: 22.08.2023).

Терлецький Євген Вікторович,
аспірант Національної академії внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ В КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Населення України є одним з тих, кількість якого у світі найшвидше скорочується, і, ймовірно, зменшиться до 35 млн до 2050 року. Низька народжуваність та високі показники смертності поєднуються з високим рівнем зовнішньої міграції. За даними приблизних підрахунків, у будь-який час за межами країни перебуває близько трьох мільйонів українських працівників. Високий рівень бідності та труднощі при пошуку місця працевлаштування з гідною оплатою підсилюються політичними, соціальними та безпековими факторами, які стимулюють міграційний відтік. Впродовж останніх років країни-члени ЄС поступово стали основним місцем призначення для українських трудових мігрантів. Наявні дані свідчать про те, що останні працевлаштовані на низькокваліфікованих роботах, для яких вони занадто кваліфіковані. Зростання кількості українських студентів за кордоном посилює цей «відтік мізків» з країни, адже лише окремі з них планують повернутися. Збільшення перспектив працевлаштування за кордоном відповідно до рівня освіти та професійної підготовки ще більше стимулює довгострокову зовнішню міграцію [1].

В Україні, станом на 1 вересня 2023 року налічується понад 4 млн 965 тис. внутрішньо переміщених осіб, з них понад 1,4 млн осіб постійно проживають на підконтрольній уряду України території [4]. Водночас, через активні бойові дії, більше третини ВПО не мають наміру повертатися до місць свого походження, тоді як абсолютна більшість ВПО та біженців з України бажають і, зрештою, мають намір повернутися додому, а головною перешкодою до цього на цей час є ситуація з безпекою та захищеністю. Іншими ключовими перешкодами або факторами, що сприяють гідному та сталому